

IGAZSÁGÜGYI MINISZTERIUM
EMBERI JOGI MUNKACSOPORT TITKÁRSÁGA

IKT. SZÁM: VII/33/5 /2019.

MELLÉKLET: jelenléti ív

**HAJLÉKTALANÜGYÉRT FELELŐS TEMATIKUS MUNKACSOPORT
EMLÉKEZTETŐ**

2019. DECEMBER 10. 9.00

Helyszín: IM 1055 Budapest, Kossuth Lajos tér 4. 439/a tárgyaló

Jelen vannak: a mellékelt jelenléti ív szerint

Simon Attila szociális ügyekért felelős helyettes államtitkár köszöntötte a résztvevőket, valamint ismertette a napirendet. Javasolta, hogy a három napirendet – az összefüggéseik miatt – egyben tárgyalják. A résztvevők egyetértettek a javaslattal.

- 1. napirend: Tájékoztató a Hajléktalan-ellátási Tartalékalapról*
- 2. Tájékoztató a hajléktalanok nappali ellátásával kapcsolatos döntésekről*
- 3. Tájékoztató a 2019/2020. évi télre történő felkészülésről*

Simon Attila elmondta, hogy 2018. október 15-vel változott a jogszabályi környezet, melynek végrehajtásához az 1498/2018. (V.12.) Korm. határozat létrehozta 300 M Ft-tal a Hajléktalan-ellátási Tartalékalapot. Közel 75 M Ft-ot önkormányzati fenntartásban lévő nappali melegedők, 140 M Ft-ot civil és egyházi fenntartásban lévő nappali melegedők, 3,5 M Ft-ot a Hajléktalanokért Közalapítvány (a továbbiakban: HKA) fenntartásában lévő 2 intézmény használt fel. 50 M Ft állt rendelkezésre a tavalyi krízisidőszakban a vis major helyzetekre, illetve férőhelykapacitás-hiányok kezelésére. 30 M Ft-ot a 2018-ban a Máltai Szeretetszolgálat által működtetett első befogadóhely program használt fel. Miután 2018-ban a nappali melegedőkre szánt pályázati keret nem került felhasználásra teljes egészében, mindösszesen 137 M Ft összegben volt lehetőség vis major helyzetek megoldására érkezett pályázatok támogatására. 2019-ben a nappali melegedők hosszabb nyitva tartása miatt felmerülő költségek biztosításához a forrást megkésve tudták biztosítani, de június 30-ig terjedő időszak tekintetében minden, a HKA-hoz befutó pályázat elbírálásra és kifizetésre került. A Szociális és Gyermekjóléti Szolgáltatások Főosztálya a nappali ellátást nyújtó intézmények száma és a plusz humán erőforrás szükséglet mértéke figyelembe vételével határozta meg a tartalékalap összegét, ennek ellenére maradt pénz. Vélhetően nem minden nappali melegedő maradt nyitva. **Simon Attila** elmondta, hogy a Kormány már hozott döntéseket a 2019. július 1 – december 31. közötti időszak finanszírozásáról, mely hasonlóan történne, mint az első félévben. Van döntés a Hajléktalan-ellátási Tartalékalap feltöltéséről is, azonban ezek a döntések még nem jelentek meg a Magyar Közlönyben. Megvizsgálták mind a 122 nappali ellátást biztosító intézmény hosszított nyitvatartásának szükségességét. Az intézményektől kapott ellátási adatok azt támasztják alá, hogy a hosszított nyitvatartás nem feltétlenül indokolt minden intézmény esetében. Arra tettek javaslatot a Kormánynak, hogy ahol azt a hajléktalan populáció száma nem indokolja, ott egy településen csak egy intézménynek

kelljen hosszított nyitvatartással üzemelnie. Azok az intézmények kerülnének kiválasztásra, ahol ugyanazon a telephelyen éjjeli menedékhelyet is működtetnek. Budapesten és néhány megyei jogú városban a hajléktalanok száma indokolttá teszi, hogy továbbra is előírják a hosszított nyitvatartást több nappali intézmény esetében is. **Simon Attila** elmondta, hogy az aluljáró lezárással kapcsolatosan a Főpolgármester úr visszajelzését várják.

Varga Péter a HKA képviselőjében elmondta, hogy aktív közreműködői az előkészítő folyamatoknak. Hangsúlyozta a tartalékalap jelentőségét, melyből sok nagyon sürgető problémát meg tudtak oldani, továbbá közel 100 férőhelyet tudtak létrehozni. A nappali melegedők nyitva tartásával kapcsolatosan az elhangzottakhoz hozzátette, hogy a tapasztalataik szerint voltak a törvény előírásainak megfelelően nyitva tartó intézmények, akik rendelkeztek forrással, néhány szervezet ténylegesen nem volt nyitva, továbbá voltak olyan szervezetek, amelyek valahogy biztosították a nyitva tartást, de nem tudták felhasználni a forrást, mert nem volt hozzá tartalékuk. Mivel a támogatás utófinanszírozással valósult meg. Ebből adódik, hogy nem teljesen lett felhasználva a rendelkezésre álló keret. Erre számítanak 2019 második félévére vonatkozóan is, amely szintén utófinanszírozott lesz. A pályázat közzététele 2020 januárjában várható.

Simon Attila megköszönte a HKA közreműködését, valamint a felmérésben végzett munkáját. A felmérés adatai mutatják azt is, hogy a fejlesztések a dél-dunántúli és az észak-magyarországi régiókban a legszükségesebbek.

Borza Beáta az Alapvető Jogok Biztosának Hivatala képviselőjében elmondta, hogy az ombudsman a tavalyi évre vonatkozó krízisjelentésben is megfogalmazta a specializálódó egészségügyi ellátásra alkalmas egészségügyi központok létrehozásának szükségességét. Megkérdezte, hogy elkezdődött-e már a kérdés vizsgálata.

Simon Attila válaszában elmondta, hogy szükség van az egészségügyi centrumok létrehozására, de ebben a kérdésben nagyon sokféle szempontot kell vizsgálni. Rengeteg adat áll rendelkezésre, tudják, hogy hol lenne szükség ezekre a szolgáltatásokra.

Andráczki-Tóth Veronika az EMMI Szociális és Gyermekjóléti Szolgáltatások Főosztálya képviselőjében hozzátette, hogy a 2020. évi költségvetés előkészítése során a hajléktalanok otthona tekintetében a bérkompenzációval történő emeléshez képest nagyobb, 350 e Ft körüli emelést sikerült elérni. A fenntartók nem döntenek az idős, tartós ápolásra, gondozásra szoruló hajléktalanok ellátására szolgáló hajléktalanok otthona megvalósítása mellett, mert ezeket nagyon nehéz fenntartani. A térítési díjbevételei lehetőségek jóval alacsonyabbak, mint egy idősotthon esetében. Ezt a jogos igényt elismerve javították a finanszírozáson. A normatíva 1 M Ft fölé emelkedett. A 2021-27. évi időszakban a jelenlegi EFOP 2.2.3 mintájára olyan funkcióváltás elérését finanszírozó, támogató pályázatok kiírását tervezik, amelyek lehetővé teszik, hogy a valós ellátási szükségletre reagáljanak.

Simon Attila reményét fejezte ki, hogy a 2020. év az utolsó, amelyben a plusz bérkompenzációk biztosításáért meg kellett küzdeni. A hosszított nyitva tartás vizsgálatának adatai még nem álltak rendelkezésre a 2020. évi költségvetés tervezésekor. Mindenki számára kellemetlen a jelenlegi helyzet, amelyben a Kormány által előírt kötelezettséget saját erőforrásból kell finanszírozni.

Borza Beáta elmondta, hogy volt egy fővárosi munkacsoport, melyben felmerült az utcai szociális munka helyzetének, jelentőségének, finanszírozásának erősítése és a közterületen dolgozó szakemberek és a rendőrség közötti együttműködés erősítése is. Lezajlott egy sikeres kéthetes jelenlét mintaprogram az aluljárókban. Meg kellene vizsgálni, hogy ennek mintájára hogyan lehet alapjogi szempontból is megfelelő és az emberek számára is humánus, hatékony lépéseket tenni. A Főváros, a szociális munkások, a civilek erejével és tudásával együtt kellene megoldani a problémát.

Simon Attila egyetértett abban, hogy az utcai szociális munkát kell megerősíteni. A 2018-as kormányzati döntést sokan militartista felfogású döntésnek minősítették. A szereplők együttműködése példaértékű volt. Ezt a komplex helyzetet a Kormány egymagában nem tudja megoldani. A szabályozási és finanszírozási oldalon szükség van a Kormányra, az önkormányzatokra, illetve szükség van a társadalmi oldalra ahhoz, hogy működjön a rendszer. Az első befogadóhely program jó példája, hogy az ebben az élethelyzetben, ilyen magatartási és egyéb viszonyok között élő emberek számára tudnak megoldást nyújtani.

Varga Péter hozzátette, hogy az aluljáró program, illetve az utcai hajléktalan lét egy nagyon összetett kérdés, amelyben mindig akció-szerű programok valósulnak meg. Ezek során kiderül, hogy az utcán lévő emberek 80-90%-át el tudják helyezni. Amint a programok véget érnek, minden visszarendeződik. Egyetértett azzal, hogy csak közösen lehet ezeket a problémákat megoldani. Ahhoz, hogy a letelepedéseket megakadályozzák, szükség van rendészeti eszközökre is, továbbá a szociális eszközrendszernek is megfelelőnek és elegendőnek kell lennie. Nem biztos, hogy a most rendelkezésre álló intézménytípusok a megfelelőek. Példaként említette, hogy kísérleti jelleggel fél éven át üzemeltették a HKA Pro Domo nevű telephelyén a Notórius Szállót, amelyben kétágyas szobákba fogadtak be hajléktalan embereket, folyamatos szolgáltatások mellett. Egészségügyi és szociális személyzet állt rendelkezésre, valamint teljes ellátást kaptak, az ételüket, italukat, cigarettájukat megvették nekik. Azok a típusú emberek laktak itt, akik egy-két napnál többet soha nem töltöttek el intézményekben. Fél év alatt 23 ember fordult meg a szállón, de ebből 9-en ott maradtak fél éven át. Ez egy rendkívül költséges, de lehetséges opció arra, hogy bizonyos, utcán élő, rossz állapotban lévő emberek befogadását lehetővé tegyék. Az éjjeli menedékhely nem mindig jelent alternatívát az utcán élő ember számára. Az utcán élő embereknek sokszor a többi emberrel való kapcsolatuk nem működik jól. Az éjjeli menedékhelyen pedig semmiféle intimszféra nincs. Hangsúlyozta, hogy az aluljáró probléma nem csak hajléktalan probléma. Kábítószer, prostitúció és egyéb problémák is jelen vannak. Az aluljárók lezárása nem a hajléktalanokkal kapcsolatos kérdés, hanem egy biztonsági lehetőség. És továbbra is fennállna a lehetősége, hogy a téli időszakban ne zárják le az aluljárókat. Ez egy bonyolult kérdés, de véleménye szerint szakmailag nem kifogásolható az aluljárók lezárásának kérdése.

Andrácz-Tóth Veronika megerősítette a **Varga Péter** által elmondottakat. Hozzátette, hogy a három kiemelt utcai szolgálat – a Kálvin tér, a Blaha Lujza tér és a Deák tér – az aluljáró projekt után is működik. Megerősítette, hogy ez nem csupán hajléktalan, illetve szociális szempontú problémakör, az ott megjelenő célcsoportok nem mindegyikét tudják kezelni ezek a szolgálatok. Az első befogadóhely programmal kapcsolatban hozzátette, hogy a nagyon alacsony küszöbű bekerülési feltételek, a hozzá társított szolgáltatásokkal tudtak megoldást kínálni a nagy hidegben. Olyan embereket is sikerült meggyőzni, akiket több éve nem sikerült a közterületről elmozdítani. A BMSZKI pályázati forrásból sok férőhelyet akadálymentesített a 2019/20-as téli időszakra és a Máltai Szeretetszolgálat is elindította erre a téltre az első befogadóhely programot. Így már működik a pesti és a budai oldalon is egy-egy program.

Simon Attila hozzátette, hogy a fejlesztések apró lépésekben valósulnak meg, már most látszik a szolgáltatások színvonalának emelkedése. A problémakör társadalmiasításában a szükséges lépéseket meg kell tenni, a szociális munka megerősítése ennek elengedhetetlen része. Hozzátette, hogy 2020-ban további lépéseket tesznek a külső férőhelyek létrehozására, mert amíg nincsenek külső férőhelyek, addig azokat az embereket is bent kell tartani a rendszerben, akik már képesek lennének integrálódni.

Borza Beáta elmondta, hogy az AJBH ezen a télen is elvégzi a szokásos krízisvizsgálatot. Ebben az intenzív adatgyűjtési időszakban egyben láthatóak a hajléktalanok érdekében végzett tevékenységek. Ezekhez képest fogalmaznak majd meg esetlegesen felmerülő kérdéseket, problémákat, amelyeket prioritásként kell kezelni. Hozzátette, hogy az alkotmányjoggal foglalkozó jogászok számára a 2018-

as jogszabályváltozás egy durva fenyegető mechanizmust jelentett, amely sok kérdést vetett fel az emberek mindennapi életében. Ugyanakkor az akciószerű mintaprogramok hatékonyan működnek. Fontos lenne ezeknek a programoknak a tapasztalatait felhasználni. Ha ezek a programok sűrűbben lennének, vagy több szereplőt lehetne bevonni, akkor beivódna a probléma magától értetődő kezelése. Hangsúlyozta a folyamatosság fontosságát.

Simon Attila egyetértett **Borza Beáta** által elmondottakkal, azonban hangsúlyozta, hogy lépésről lépésre kell haladni. Ha kihirdetik a szükséges jogszabályokat, ha újra feltöltik a Hajléktalan-ellátási Tartalékalapot, akkor tudnak lépéseket tenni. Az AJBH ellenőrzése sokat tud segíteni, mert tényszerűen szemlélteti a valóságot és a jogszabályi környezetet. A rendszer hiányosságainak, hibáinak kijavítása a visszacsatolások alapján lehetséges. Ebben kérte a résztvevők partnerségét.

Simon Attila további hozzászólás hiányában az ülést lezárta.

Hangfelvétel alapján készítette: Józsa Teodóra szakreferens, Emberi Jogi Munkacsoport Titkársága, IM

Látta: Környei László Éva kabinetfőnök, Parlamenti Államtitkári Kabinet, IM

Jóváhagyta: Fülöp Attila szociális ügyekért és társadalmi felzárkózásért felelős államtitkár, EMMI